

ACADEMIA ROMÂNĂ

Academician Tudorel Dima

5 noiembrie 1939 – 1 ianuarie 2019

Academia Română își exprimă profundul regret la aflarea veștii stingerii din viață, marți, 1 ianuarie 2019, la vârsta de 79 de ani, a academicianului Tudorel Dima, director al Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane“ al Academiei Române, Filiala Iași, cunoscut filosof și logician, ctitor de școală și imagine proeminentă a științei și culturii românești.

Născut la Brăila, la 5 noiembrie 1939, a urmat cursurile liceului „Nicolae Bălcescu“ din Brăila, unde a beneficiat de educația unor profesori valoroși care își terminaseră studiile înainte de anul 1945. S-a înscris, în anul 1957, la Facultatea de filosofie și istorie a Universității „Al. I. Cuza“ din Iași; a făcut parte din prima generație de studenți de după reînființarea la Iași a studiului filosofiei și a avut șansa de a întâlni profesori remarcabili precum Petre Botezatu, Vasile Pavelcu, Ernest Stere și Ștefan Bârsănescu. În anul 1962 își finalizează studiile, specializarea filosofie, iar în 1973 a obținut titlul de Doctor în filosofie, specialitatea logică, la Facultatea de filosofie a Universității din București.

Viața academicianului Tudorel Dima este strâns legată de Iași, de Catedra de istoria filosofiei și logică de la Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității „Al. I. Cuza“ din Iași. A urcat toate treptele ierarhiei universitare, până la aceea de profesor (1990-2009), în cadrul Facultății de filosofie, al cărei decan a fost (1992-2000); cancelar general al Universității „Al. I. Cuza“ din Iași (2000-2004). A predat cursuri de logică generală, epistemologie, istoria logicii, inducție și probabilitate.

În perioada 1995-2018 a fost director al Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane“ al Academiei Române, Filiala Iași. În cadrul institutului pe care l-a condus a coordonat, în calitate de cercetător științific, proiecte, precum „Paradox și antinomie în logică și filozofie“, „Logic și extralogic în cunoaștere“, „Epistemologie cu subiect cunoscător“.

Specialist în logică deductivă și inductivă, epistemologie, filosofia științei, filosofie românească; în aceste domenii are contribuții originale: a construit o etiologică inductivă cu funcții euristice și argumentative, a structurat modele deductive și inductive, universale și statistice, ale explicației științifice, a abordat din perspectivă hermeneutică raportul dintre explicație și înțelegere, a detaliat patru operații logice ale procesului de geneză și testare ale ipotezelor științifice, a elaborat o strategie logico-metodologică de evaluare a enunțurilor, bazată pe teoria coerentistă a adevărului, a propus ca operația reductivă să constituie fundamentul formal al inferențelor nedeductive, a inițiat structurarea unei logici hermeneutice pe baza lucrărilor lui Constantin Noica, a valorificat opera lui Petre

ACADEMIA ROMÂNĂ

Botezatu și a lui Lucian Blaga; a precizat deosebiriile dintre probabilitatea subiectivă bazată pe fermitatea reală a opiniei și probabilitatea personală bazată pe fermitatea rațională.

A desfășurat o bogată activitate publicistică. Autorul volumelor: „Modele inductive“ (1975); „Între prudență și eroare. Eseu asupra naturii și dinamicii științei“ (1978); „Explicație și înțelegere“ (vol. I, 1980; vol. II, 1994); „Întemeieri raționale în filosofia științei“ (1983); „Privind înapoi cu deferență“ (2006). A coordonat volumele: „Logică generală“ (1991); „Petre Andrei și modelul intelectual în cultura românească“ (2001); „Vasile Conta – valorizare și interpretare“ (2003). A îngrijit edițiile: „Petre Botezatu, Introducere în logică“ (ed. I, 1994; ed. II, 1997); „Dumitru Isac, Cunoaștere și transcendență“ (1990); „Petre Botezatu, Cauzalitatea fizică și panquantismul“ (2002). A publicat în volume și reviste din străinătate, studii precum: „The Philosophy of Science in Roumania“ (1975); „La nature et la réalité objective“ (1994); „Le sens heuristique du „Discours“ (1996); „Esquisse d’une étio-logique inductive“ (1998); „Le général et individuel, le caractère concret et théorétique dans l’histoire“ (2000); „Retour à la logique!“ (2000); „Conditions nécessaire, suffisantes et de rationalité de l’explications didactique“ (2002); „Aristotelian Premises of Modern Induction“ (2004); „Quatre opérations de la vérification des hypothèses scientifiques“ (2006); „Logic and the Future“ (2009). Colaborator la mai multe volume colective: „Direcții în logica contemporană“ (1974); „Epistemologia și analiza logică a limbajului“ (1975); „General Relativity and Gravitation“ (1980); „Adevăruri despre adevăr“ (1981); „Teoria cunoașterii științifice“ (1982), lucrare distinsă cu Premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei Române; „Privire filosofică asupra raționalității științei“ (1983); „Lucian Blaga – cunoaștere și creație“ (1987); „Cunoaștere, eficiență, acțiune“ (1988); „Eonul Blaga – întâiul veac“ (1997); „Logică și ontologie“ (1999); „Semiotică și filozofie“ (2006); „Lucian Blaga – Confluente filosofice în perspectivă culturală“ (2007); „Actualitatea filosofiei lui Immanuel Kant“ (2007).

A fost membru în colegiile de redacție ale revistelor „Noesis“, „Revue Roumaine de Philosophie“, „Revista de filosofie“, „Proceedings of the Romanian Academy“; Advisory board la „Journal for the Study of Religious and Ideologies“, redactor-șef al revistei academice „Symposion“, director al revistei „Logos and Episteme – An International Journal of Epistemology“, director al revistei „Symposion and Applied Inquiries in Philosophy and Social Sciences“.

A participat la numeroase congrese și dezbateri internaționale; mobilități în cadrul programelor „Tempus“ și „Socrates“ (Belgia, Franța, Italia). Membru fondator și vicepreședinte al Societății de Filosofie de Limba Franceză din România, afiliată la „Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française“ de la Paris, Franța; membru fondator și vicepreședinte al Societății Germano-Române de Filozofie; prim-vicepreședinte al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii – CRIFST

ACADEMIA ROMÂNĂ

al Academiei Române (ales în 2002 și 2006), președinte al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii – Filiala Iași a Academiei Române (din 2000).

Academia Română l-a ales membru corespondent în anul 1996, iar în anul 2011, a fost ales membru titular.

A fost distins cu titlul de Doctor honoris causa de către Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea de Nord din Baia Mare, Universitatea „Andrei Șaguna“ din Constanța, Universitatea din Pitești, Universitatea „Dunărea de Jos“ din Galați. În 2007 a devenit cetățean de onoare al municipiului Brăila.

Academia Română aduce un respectuos omagiu personalității academicianului Tudorel Dima.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!